

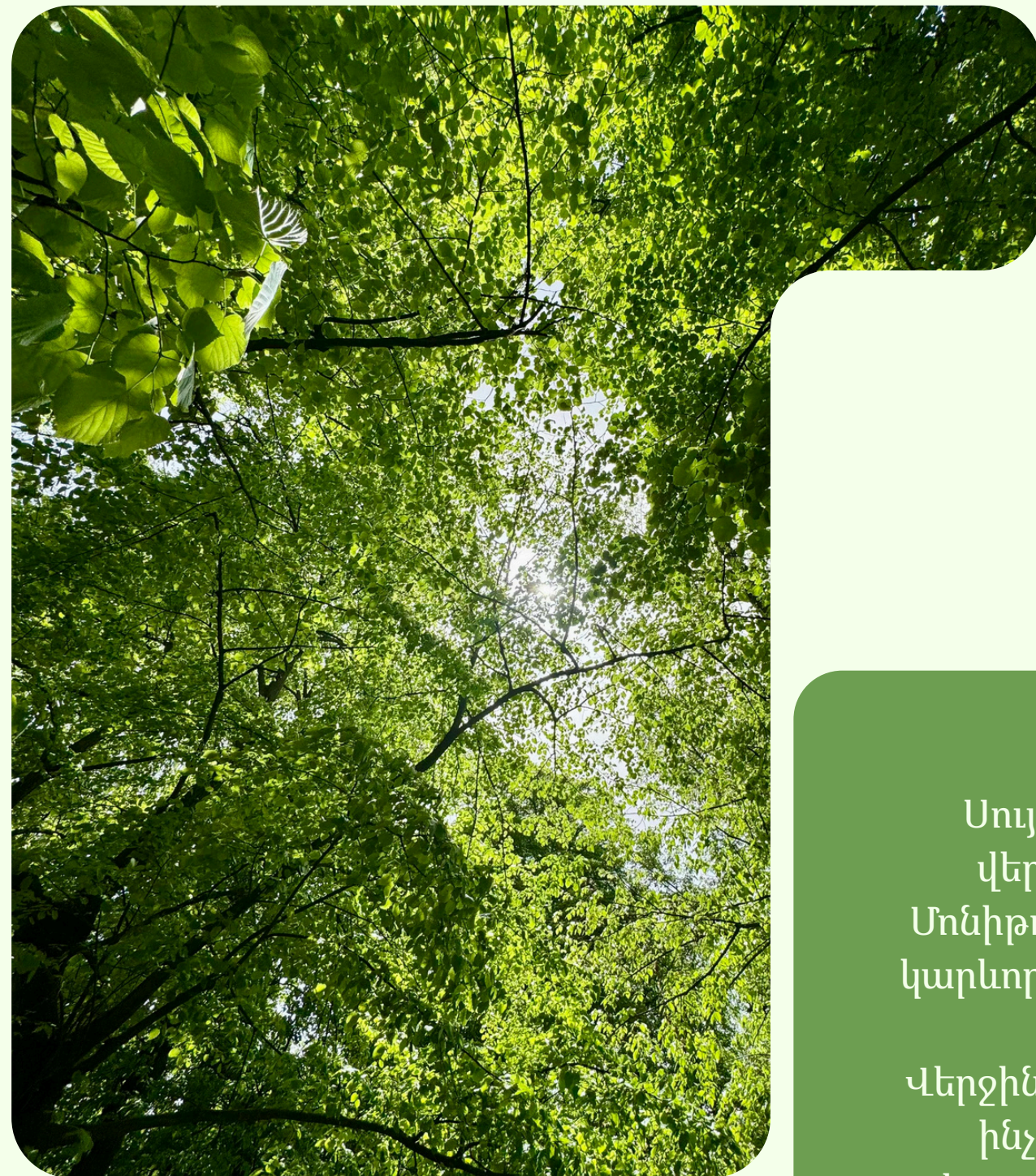
Մոնիթորինգը իրականացվում է «Երիտասարդական նախաձեռնությունների կենտրոն» ՀԿ-ի կողմից՝ «EmpowerYouth. Երիտասարդներին հուզող հարցերի շուրջ որոշումների կայացման գործում երիտասարդական կազմակերպությունների կարողությունների զարգացում»

Էրազմուս+ ծրագրի շրջանակներում

ԹԵՄԱ՝ ԱՐԹԻԿԻ ԱՆՏԱՌԱՅԻՆ ԳՈՏՈՒ ԱՂԲԱՀԱՆՈՒԹՅԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

ԱՆՏԱՌԻ ԶԱՐԿ ԹԻՄ

Մենթոր՝ «Արթիկի երիտասարդողների տուն» բաց
երիտասարդական կենտրոնի երիտասարդական
աշխատող Շուշան Թորոսյան
Արթիկի երիտասարդական կենտրոնի սաներ՝
Մարինա Մաթևոսյան
Ռուբեն Քերոբյան
Կարինե Հարությունյան

ԹԵՄԱՅԻ ԱՐԴԻԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

Սույն զեկույցը ներկայացնում է Արթիկի անտառային գոտու աղբահանության վերաբերյալ իրականացված քաղաքացիական մոնիթորինգի արդյունքները: Մոնիթորինգի ենթարկվող տարածքը Արթիկի անտառային գոտին է, որը համայնքի կարևոր բնական տարածքներից է և ծառայում է բնակիչների հանգստի, զբոսանքի և բնության հետ շփման նպատակներին:

Վերջին տարիներին տարածքում նկատվում է կենցաղային թափոնների կուտակում, ինչը բացասաբար է անդրադառնում շրջակա միջավայրի որակի, տարածքի գեղագիտական տեսքի և բնակիչների օգտագործման հնարավորությունների վրա:

Աղբահանության խնդիրը հատկապես արդիական է այն պատճառով, որ անտառային գոտիները կարևոր դեր ունեն օդի մաքրման, կենսաբազմազանության պահպանության և համայնքային առողջ միջավայրի ձևավորման գործում:

ԹԵՄԱՅԻ ՆՊԱՏԱԿԸ

Մոնիթորինգի հիմնական նպատակն է ուսումնասիրել անտառային գոտում աղբահանության ներկա վիճակը, պարզել խնդրի հիմնական պատճառները, գնահատել համայնքային կառավարման մարմինների դերը, ինչպես նաև բացահայտել քաղաքացիների և հատկապես երիտասարդների մասնակցության հնարավորությունները շրջակա միջավայրի պահպանության գործընթացներում:

ԹԵՄԱՅԻ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

1

Ուսումնասիրել
անտառային գոտու
սանիտարահիգիեն
իկ վիճակը:

2

Բացահայտել
աղբահանության
խնդրի հիմնական
պատճառները:

3

Գնահատել
համայնքային
կառավարման
մարմինների
պատասխանատվո
րթյան շրջանակը:

4

Պարզել
բնակիչների և
հատկապես
երիտասարդների
իրազեկվածության
ու մասնակցության
մակարդակը:

5

Ձևակերպել
գործնական
առաջարկություններ
իրավիճակի
բարելավման
համար:

ՏԻՄ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՀԵՏ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

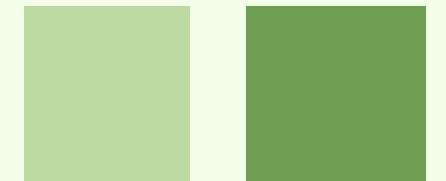
Մոնիթորինգի համար ընտրվել են Արայիկ Հարությունյանը և Կարինե Բիչախչյանը, քանի որ նրանք աշխատում են Արթիկի համայնքապետարանի գյուղատնտեսական և բնապահպանական բաժնում և անմիջականորեն առնչվում են համայնքի բնապահպանական խնդիրներին, կանաչ տարածքների պահպանությանը և շրջակա միջավայրի կառավարմանը: Նրանց գործունեությունը կապված է նաև աղբահանության, բնապահպանական միջոցառումների և համայնքային մակարդակում իրականացվող համապատասխան ծրագրերի հետ, ինչը կարևոր է անտառային գոտու աղբահանության խնդրի ուսումնասիրության համար:

Մոնիթորինգում ընդգրկվել է նաև Լիլիթ Հաջաթյանը՝ «Կլիմայի կայուն զարգացման» հասարակական կազմակերպության հիմնադիրը, քանի որ նրա գործունեությունը ուղղված է շրջակա միջավայրի պահպանությանը, կլիմայական և բնապահպանական խնդիրների վերաբերյալ հանրային իրազեկվածության բարձրացմանը և քաղաքացիների մասնակցության խթանմանը: Հասարակական հատվածի ներգրավումը հնարավորություն է տալիս գնահատել ոչ միայն համայնքային կառավարման մարմինների, այլև քաղաքացիական հասարակության դերը բնապահպանական խնդիրների լուծման գործընթացում:

ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐ

Մոնիթորինգի շրջանակում ուսումնասիրվել են Արթիկի համայնքապետարանի գործունեությանը վերաբերող տեղական բնապահպանական ուղղությունները և թափոնների կառավարման հետ կապված քաղաքականությունները: Ուսումնասիրության ընթացքում ուշադրություն է դարձվել համայնքի մաքրության պահպանման, կանաչ տարածքների պահպանության և շրջակա միջավայրի բարելավման նպատակներին:

ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԸ

1

Ն1. Համայնքի կանաչ տարածքների և անտառային գոտիների պահպանություն և բարեկարգում:

2

Ն2. Կենցաղային թափոնների կառավարման արդյունավետ համակարգի բարելավում և աղբահանության կազմակերպման արդյունավետության բարձրացում:

3

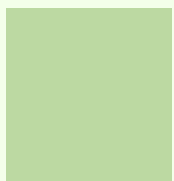
Ն3. Շրջակա միջավայրի աղտոտման նվազեցում և համայնքի սանիտարահիգիենիկ վիճակի բարելավում:

4

Ն4. Քաղաքացիների և հատկապես երիտասարդների բնապահպանական իրազեկվածության և մասնակցության խթանում:

5

Ն5. Հանրային տարածքների մաքրության պահպանման ուղղությամբ համայնքային վերահսկողության և հանրային մասնակցության ամրապնդում:

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ՄԵԹՈԴՆԵՐԸ ԵՒ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐԸ

1

Տեղանքի
դիտարկում և
փաստագրում

2

Տվյալների
որոնում և
վերլուծություն

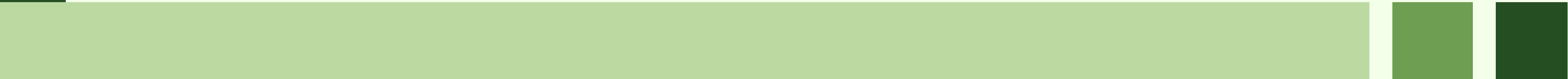
3

Պաշտոնական
փաստաթղթերի
վերլուծություն

4

Առցանց և առերես
հարցման
իրականացում

ԿԱՆԱԶ ՆԵՐԴՐՈՒՄՆԵՐԻ ԲԱՑԱՀԱՅՏՈՒՄ

Ներդրում 1

- **Ներդրման անվանումը՝** Աղբամանների տեղադրում և սպասարկում հանրային տարածքներում
- **Ներդրման տեսակը՝** Թափոնների կառավարում
- **Նախագծի փուլը՝** Մասնակի իրականացված / շարունակական
- **Մոտավոր բյուջեն՝** Չի նշվում
- **Ֆինանսավորման աղբյուրը՝** համայնքային ընթացիկ ծախսեր
- **Ներդրման նպատակը՝** Աղբի ճիշտ հավաքում և շրջակա միջավայրի աղտոտման նվազեցում:

ԿԱՆԱԶ ՆԵՐԴՐՈՒՄՆԵՐԻ ԲԱՑԱՀԱՅՏՈՒՄ

Ներդրում 2

- **Ներդրման անվանումը՝** Արթիկի անտառային գոտու և կանաչ տարածքների պարբերական մաքրում և բարեկարգում
- **Ներդրման տեսակը՝** Կանաչ տարածքների պահպանում, թափոնների կառավարում, համայնքային մասնակցություն
- **Նախագծի փուլը՝** Իրականացված / շարունակական
- **Մոտավոր բյուջեն՝** Չի նշվում (համայնքային և կամավորական աշխատանքներ)
- **Ֆինանսավորման աղբյուրը՝** Չի նշվում
- **Ներդրման նպատակը՝** Անտառային գոտու սանիտարական վիճակի բարելավում, աղբի կուտակման նվազեցում և բնակիչների համար անվտանգ ու մաքուր միջավայրի ապահովում: Նախագծի շրջանակում «Կլիմայի կայուն զարգացման» ՀԿ-ն համագործակցելով համայնքի և երիտասարդների հետ կազմակերպել է անտառի մաքրման աշխատանքներ, աղբի հավաքում, ինչպես նաև մասուրի հավաքման բնապահպանական միջոցառումներ՝ խթանելով երիտասարդների ակտիվ մասնակցությունը և բնապահպանական իրազեկվածությունը:

Հղում Կլիմայի կայուն զարգացում բնապահպանական ՀԿ

ԿԱՆԱՉ ՆԵՐԴՐՈՒՄՆԵՐԻ ԲԱՑԱՀԱՅՏՈՒՄ

Ներդրում 3

- **Ներդրման անվանումը՝** Արթիկ համայնքում աղբամանների տեղադրում և աղբահանության համակարգի բարելավում
- **Ներդրման տեսակը՝** Թափոնների կառավարում, համայնքային սանիտարական բարելավում
- **Նախագծի փուլը՝** Շարունակական իրականացում
- **Մոտավոր բյուջեն՝** Չի նշվում
- **Ֆինանսավորման աղբյուրը՝** Արթիկի համայնքային տնտեսության սպասարկում ՀՈԱԿ
- **Ներդրման նպատակը՝** Համայնքում աղբահանության համակարգի բարելավում, աղբի ճիշտ հավաքման և սանիտարական պայմանների ապահովում: Ծրագրի շրջանակում նոր պլաստմասե աղբամաններ են տեղադրվում Արթիկ քաղաքում և համայնքի գյուղերում՝ այդ թվում Հոռոմում (56 աղբաման), Լուսակերտում (36 աղբաման), Սարատակում (36 աղբաման) և Հովտաշենում (22 աղբաման): Աշխատանքները կրում են շարունակական բնույթ և իրականացվում են ըստ նախապես մշակված ժամանակացույցի:

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՈՐԱԿԻ ՑՈՒՑԱՆԻՇՆԵՐ

Ցուցիչ	Ներկայիս իրավիճակը	Աղբյուրներ
Անտառային գոտու մաքրության մակարդակ:	Որոշ հատվածներում արձանագրվել են կենցաղային թափոնների կուտակումներ:	Տեղանքի դիտարկում, լուսանկարահանում:
Հանրային մասնակցության մակարդակ:	Բնակիչների շրջանում առկա է հետաքրքրվածություն բնապահպանական խնդիրների նկատմամբ, սակայն մասնակցությունը սահմանափակ է:	Հարցման արդյունքներ, քննարկումներ բնակիչների հետ:
Աղբամանների հասանելիություն անտառային գոտու տարածքում:	Աղբամանները բավարար չեն բոլոր հատվածներում, ինչը նպաստում է աղբի կուտակմանը:	Տեղանքի դիտարկում, համայնքային տեղեկատվություն:
Թափոնների տեսակային կազմ (պլաստիկ, պոլիէթիլենային տոպրակներ, կենցաղային և այլն):	Հիմնականում գերակշռում են պլաստիկ և կենցաղային թափոնները:	Տեղանքի դիտարկում, լուսանկարահանում:
Տարածքի էկոլոգիական աղտոտման մակարդակ:	Աղբի առկայությունը որոշ հատվածներում բացասաբար է ազդում տարածքի էկոլոգիական վիճակի վրա:	Դիտարկումներ, լուսանկարներ:
Երիտասարդների մասնակցության մակարդակ բնապահպանական միջոցառումներին:	Երիտասարդները մասնակցում են որոշ կամավորական նախաձեռնությունների, սակայն ներգրավվածությունը մասնակի է:	Հարցումներ, քննարկումներ:

ՄՈՆԻԹՐԻՆԳԻ ՓԱՍՏԱՐԿՆԵՐ ԵՒ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐ

Տեղանքի ուսումնասիրության ընթացքում անտառային գոտում արձանագրվել են կենցաղային թափոնների կուտակումներ, որոնց մեջ գերակշռել են պլաստիկ և ապակյա շշերը, պոլիէթիլենային տոպրակները, սննդի փաթեթավորման մնացորդները և այլ աղբ։ Արձանագրվել են ինչպես նոր, այնպես էլ երկար ժամանակ տարածքում մնացած և մասնակիորեն քայքայված թափոններ, ինչը ցույց է տալիս, որ աղտոտումը կրում է և՛ պարբերական, և՛ երկարաժամկետ բնույթ։ Աղբի կուտակումներն առավել հաճախ հանդիպել են հանգստի և զբոսանքի համար օգտագործվող հատվածներում, իսկ որոշ վայրերում աղբամանների բացակայությունը կամ սահմանափակ հասանելիությունը նպաստել է թափոնների անկանոն թողնմանը։

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՒ ԴԻՏԱՐԿՈՒՄՆԵՐ

1. Աղբահանության համակարգի բարելավում և թափոնների տարանջատում:
2. Բնական թափոնների վերօգտագործման համակարգի ներդրում:
3. Աղբամանների տեղադրում և ճիշտ տեղաբաշխում:
4. Բնապահպանական կրթական միջոցառումների իրականացում անտառային գոտում:
5. Երիտասարդների և համայնքի բնակիչների ներգրավվածության խթանում:
6. Թափանցիկության և տեղեկատվության հասանելիության ապահովում:
7. Անտառ տանող ճանապարհի բարեկարգում:

ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐ, ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐ ԵՒ ՀԱՎԵԼՎԱԾՆԵՐ

- ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարություն
- Հայանտառ ՊՈԱԿ
- Արթիկի համայնքապետարան
- Կլիմայի կայուն զարգացում բնապահպանական ՀԿ
- Արթիկի անտառ
- Արթիկի անտառային գոտու աղբահանության խնդրի հարցաշար
- Տեղանքի դիտարկման և լուսանկարահանման արդյունքներ
- «Շիրակի մարզի բնական ռեսուրսների օգտագործման և բնապահպանության հիմնախնդիրները, գիտագործնական կոնֆերանսի նյութեր», հուլիս, 2001թ., ք. Արթիկ
- «Շիրակի կլիման և ջրերը, Երևան 2005», Բորիս Մնացականյան, Աշոտ Աջամօղլյան
- «Շիրակի մարզի Արթիկի տարածաշրջանի քաղաքամերձ տարածքի 5 ՀԱ կուլտուրաների վերականգնում, Երևան 2006
- Բնակիչների շրջանում անցկացված հարցման տվյալներ

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹՅՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ

